Jaar 450 - Poperinge onder de Franken – G. Vandermarliere -

Poperinge - Etymologie

Waarom werd het stuk grond hier in de vallei van de Vleterbeek, Poperinge genoemd?

Juliaan Opdedrinck *schrijft in zijn Poperingana dat Clovis rond 428 tot 447 weerstond aan de Romeinse overheersing, zodat men hier onder de Franken geraakte.*
Albert Joseph Denuncq, *de eerste kroniekschrijver van Poperinge, schrijft in zijn 'Mémoires de la ville de Poperinghe' dat het volk dat uit Duitsland, hier langs de Romeinse wegen, dwaalde, en hier enkele arme bewoners aantrof. Zij noemden daarom deze plaats 'Purpuringahem' – wat in de Theutonische spraak zoveel betekent als: de plaats van de arme bewoners.*

De Franken verspreiden zich over dit grondgebied en stichten hier kolonies, natuurlijk liefst waar er reeds landuitbatingen bestonden.
En dan schrijft Juliaan:
Een Germaan, genoemd **Pupurn,** richtte zijn residentie in op een inham van de Vleterbeek, kortbij de Romeins heirbaan die van Cassel, liep over Steenvoorde, Poperinghe, Elverdinghe en andere locaties.
De erfgenamen van Elfraad, bewoonden Elverdinge en deze van Vlamert, Vlamertinghe en deze van Pupurn dus **Pupurningahem of Pupurninga villa.**
Pupurn – inga – hem.
'Inga' staat immers voor 'nakomelingen van' en het Frankische 'hem' of 'heim' voor woning. Dit kunnen we zowat de 'klassieke' uitleg noemen.

Oscar Fiers *schrijft in een artikel* 'Etymologie of oorsprong en afleiding van het woord POPERINGHE ' *te vinden in het Stadsarchief het volgende:*
Volgens sommige schrijvers zoude het woord Poperinghe voortkomen uit het latijn: Pauper, dat arm betekend en de Romeinen, die de streek veroverd hadden, zouden dien naam gegeven hebben om reden het een buitengewoon arm en **onvruchtbaar** oord was.
Dat lijkt mij wel heel onwaarschijnlijk aangezien het hier net een heel vruchtbare streek betreft.

Andere geleerden, *zo schrijft* **Fiers** *verder,* zooals **E.H. Deken De BO** in zijn idioticon, leiden het woord Poperinghe af van **Poper,** grote soort van riet, en volgens hem zou het dus een moerassige – *of toch een* ***natte plaats*** **-** aanduiden waar **veel rie**t groeide.
En dan herhaalt hij Opdedrincks 'oude' theorie. Daarbij voegt hij echter nog een nieuwe uitleg:
De geleerde Fries, **Johan Winkler**, die veel opzoekingen deed in West-Vlaanderen, en die als een meester in het vak van taalkunde doorging, uitte in 1889, een andere mening over de geslachtsnaam: in de plaats van Pupurn vond hij dat het **Poppe** moest zijn en de beweegredenen die hij daartoe aanhaalde zijn nogal doorslaande. Zie hier wat hij daarover schreef:
De oorspronkelijke Germaanse mansnaam Poppe ook als Poppo en bij verkorting als Po, geschreven, was oudtijds geenszins zeldzaam en is nog heden onder het volk der Friezen, in volle gebruik.

Poppe, verfranst tot Poppé, en Pops heb ik gevonden te Brussel alsmede Poperlin en dit laatste is dit geene verbastering van ons vlaamse Popeling, nakomeling van Popele, Popelijn, de kleine Pope of Poppe?
Ik ben overtuigd dat er in de plaatsnaam Poperinge, als zijnde een voorbeeldig patronynikon, een mansnaam (Popheri, Popher, Poper) moet verdoken ziten.
Tot hier Johan Winkler
En Fiers besluit: Hij heeft dus bewezen dat het woord Poppe een oud Germaans woord is en niemand heeft tot nu toe bewezen dat men hetselve mag zeggen van het woord Pupurn.
Volgens hem zoude Poperinghe de plaats zijn waar de afstammelingen van Poppe of Poper woonden.

Voor de aardigheid voegen we daar het stukje bij dat een zekere **Pieter Lansens** *in 1841 over Poperinge schreef in zijn boek:* ***'Alouden staet van Vlaenderen'***.
Poperinghe
Poperinghe, eene stad in de provincie West-Vlaenderen by Yperen gelegen wierd oudtyds Pupurningaheim, Pupuringahem, Poperingahem en ook Poperinghem genoemd.
Uyt die verschillige benamingen kan men genoegzaem opmerken dat het niet gemakkelyk is er den wezenlyken naemsoorsprong van te ontdekken.
Dewyl Poperinghe reeds van in de zevende eeuw bestond, zullen het waerschyndelyk de **Saksers of Catten** zyn, die aldaer gevestigd waren, van welke zy haren naem ontvangen, en welken vele verbasteringen ondergaen heeft.
Terwijl de vorige auteurs spreken van een 'germaanse' oorsprong voor Poperinge, spreekt Pieter Lansens nu opeens van een Saksiche of zelf nog oudere oorsprong.
Daarbij zouden het de Catten zijn, een 'keltische' volksstam, of tenminste toch 'oude Belgen' die Poperinge gesticht hebben.
Persoonlijk heb ik een voorkeur voor het poper of riet van De Bo, eenvoudig omdat het een natuurnaam is. Dan betekent Poperinge zoveel als 'ons huis tussen het riet'.

De Franken die hier terecht kwamen vonden dus al een bewoning die ouder was.

Denuncq schrijft dat Clovis de zoon was van Pharamond, de zoon van Marconier en dat deze Pharamond, bekend stond als de eerste koning van de Franken. Wat daarvan legende is, en wat waarheid, blijft onzeker.
Clovis zou in 428 op de troon gekomen zijn, en zeker al over **de Morienen** geregeerd hebben.
De Romeinen trokken zich terug. Zijn zuster Blesinda huwde met de koning der Goten, **Wallias** en deze zou Poperinge van zijn schoonbroer gekregen hebben. Daarmee kennen we de oudste 'heer' van Poperinge.
Flambert, zou zijn zoon geweest zijn – Vlamertinge? – en deze huwde Theodora, de cother van Golnes, hertog van de Cimbren.
Leger I was hun zoon en de eerste graaf van Boulogne of Boonen. Deze werd opgevolgd door leger II en deze weer door Sygilvada I. Er was ook een Sygilvada II en toen kwam er een Firmin de vierde, allen graven van Auvergne.
Bij de achtste generatie was de heer van Poperinge, **Roussillon,** graaf van Bourgondië. En die zijn dochter was blijkbaar de dame van Poperinge. Haar dochter was dan weer **REGENTRUDE** die met Walbert ging trouwen en waarvan we later meer zullen horen.

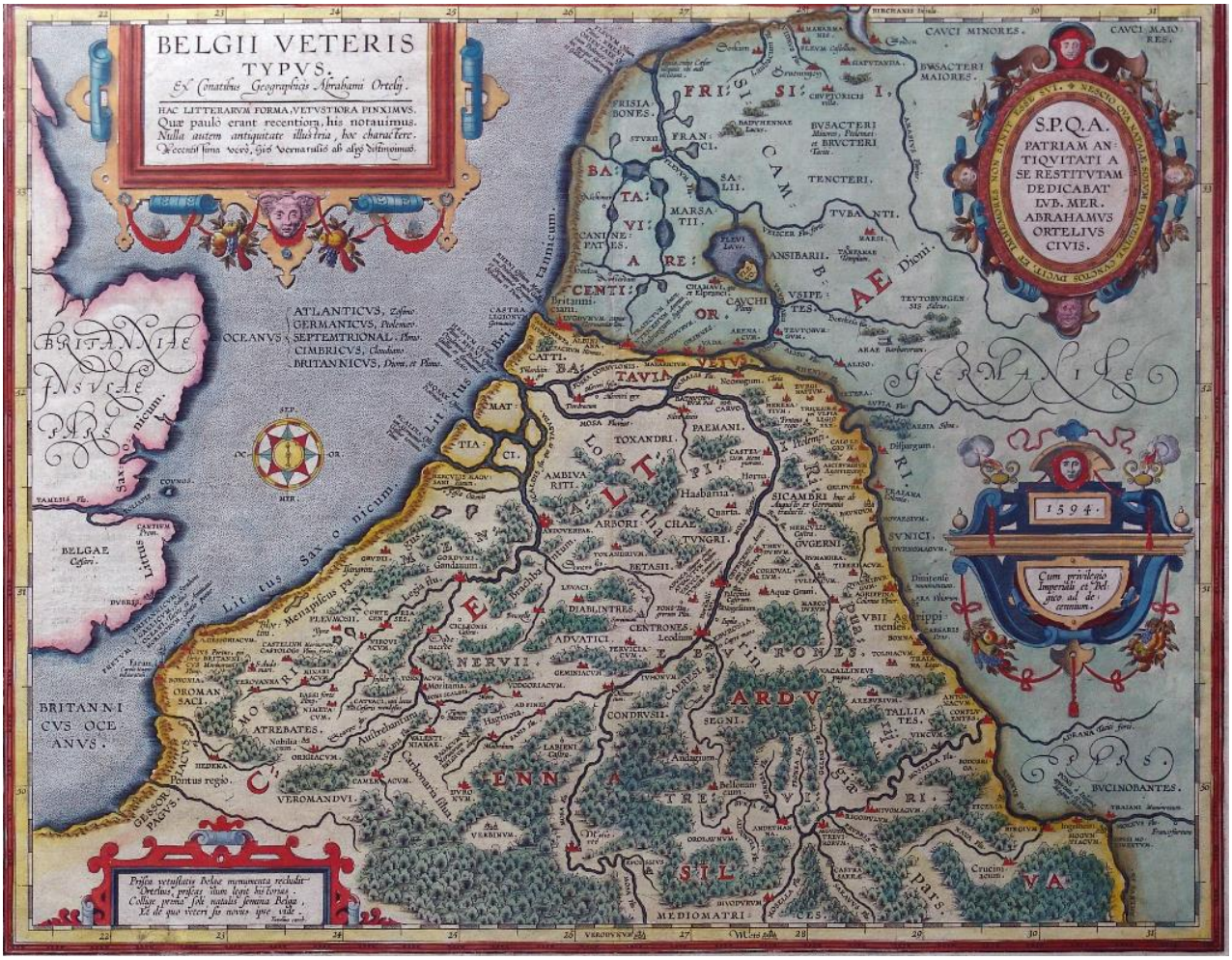

We halen hier een kaart aan van 'België' zoals deze in de Romeinse kaart zou kunnen geweest zijn… toch volgens sommigen.

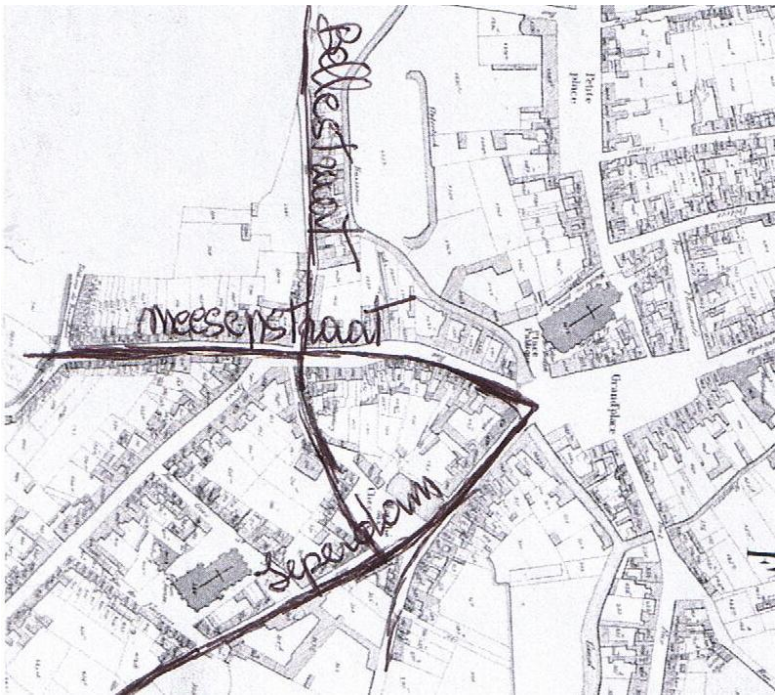

Die oude dorpen werden bij voorkeur op vruchtbare plaatsen gevestigd langs beken of rivieren.
En op plaatsen waar oude wegen naar toe leidden.
Naast de 'heirbaan' die van Cassel kwam, vinden we nog verschillende andere oude wegen in Poperinge die samen een driehoekig kruispunt maken.

De Mesenstraat is alleszins één van de oudste van de stad. Die bestond uit de huidige Prof. Dewulfstraat en het deel van de Ieperstraat tot aan de huidige markt; waar ze

oorspronkelijk doodliep in het Poperingse moeras of toch het diepste en natste punt van de stad. De Markt van Poperinge is immers het laagst gelegen punt van Poperinge.
De Westouterstraat, vroeger **de Bellestraat** genoemd, liep effectief naar Belle of Baillieul, en liep verder in de huidige rekhofstraat en Gouden Hoofdstraat tot op de huidige Paardenmarkt. Het traject van deze straat lag daarmee toch enkele meter boven het normale peil van de Vleterbeek waarlangs ze over een bepaalde afstand liep.
En we hadden **de Yperdamcouter** – de huidige Guido Gezellestraat met in zijn verlengde de Bruggestraat.
Zowel de 'Belle'- Rekhofstraat als de 'Ieperdamcouter – Bruggenstraat, volgen de Vleterbeek of '**de Vleetere** 'zoals men deze beek nog in 1366 noemde, en zijn dus als heel oude wegen te beschouwen.

De Yperdamcouter

De Ieperdamcouter lijkt ons als oversteek van de Vleterbeek ouder te zijn dan de 'stenen brug' die de huidige Ieperstraat met de huidige markt verbindt.
Een 'dam' is in Poperinge nog altijd een 'verhoogd voetpad' en we nemen aan dat in vroeger tijden dit verhoogd voetpad, komende van Elverdinghe, door het 'moeras' van Poperinge liep, richting de huidige Gasthuisstraat en zo tot aan de hoek van **de heirbaan** die van uit de Noordstraat, de hoek maakte en in de Pottersstraat - de huidige Pottestraat - zijn verlengde kreeg.
Deze verhoogde dam die liep over de huidige markt, zie ik toch als een dam met aan beide zijden een diepen gracht of 'dyck'.

Zoals zo vele leefgemeenschappen is ook Poperinge ontstaan langs een beek, in dit geval **de Vleterbeek** en van deze hebben de Poperingenaars, haar gunsten maar ook haar ongemakken ontvangen.
De Vleterbeek heeft verschillende bronnen op de Catsberg en drie kleine beekjes, maken uiteindelijk de Vleterbeek wanneer zij bij Abele het huidige grondgebied van Poperinge binnenstroomt.
Poperinge is eertijds als nederzetting, net zoals zoveel andere nederzettingen, gestart langs een beek.
De recente opgravingen, onder andere langs de Bommelaarsbeek, zowel ter hoogte van de Zwynlandstraat en ter hoogte van wat eertijds 'het Onze Lieve VrouweRekhof' heette, brachten de nodige bewijzen bovengronds.
Water is en was immers onontbeerlijk voor een gemeenschap en we zien dat dan ook hier gebeuren.
Het valt op dat er drie 'rekhoven' of

De oudste naam voor onze Vleterbeek, was Ypre.

De oudste naam voor onze Vleterbeek, was Ypre.
De toponiem **'Ypre'** is alleszins heel oud.
Het valt op dat zowel de Yperdamkouter als de Yperstraat leiden naar de dam langs de Vleterbeek, waar zich later **de Grote Steenbrugge** bevond.

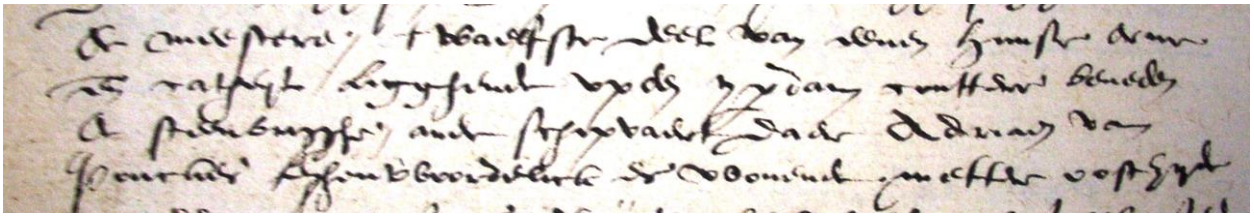

In de theorie van **Hans Krahe** *– zoals we leren uit het eerste deel van de 'Kronieken van de Westhoek' van* ***Ivan Vanherpe****, is het toponiem 'Ypre' een afgeleide van het pré - Germaanse* **'Il – Apa'** *waar ook het woord Isara of Yser uitgegroeid is.*
Ypre is dus gewoon een woord voor 'water' of 'beek'.
De 'kouter' die naar de Yperdam leidde werd ***de Yperdamkouter****.*
De latere straat die naar de 'Ypre' leidde, werd de Yprestraat.

Het is ten andere een historische fout om van Ypre – met korte Y uitgesproken te her-talen tot Ieper, waarbij dus de Y verlengd wordt tot – Ie – en we dus een verkeerde uitspraak krijgen van deze aloude historische naam.
Bemerkt dat de Yperstraat dus helemaal niet naar de huidige stad Ieper leidde zodat de 'hertaling' van de Yprestraat tot Ieperstraat historisch volledig onjuist is.

Een 'dam' is in Poperinge nog altijd een 'verhoogd voetpad' en we nemen aan dat in vroeger tijden dit verhoogd pad, langs de Vleterbeek liep, aan de overkant van de huidige markt liep.

Pamele

We merken wel even op dat het centrum van dit dorp of moeten we zeggen drie nederzettingen (,) lag, waar nu de Sint-Jansparochie ligt, en dat dit gedeelte van het huidige Poperinge, in het verleden Pamele genoemd werd.
We vinden onder andere het toponiem Pamele terug in de oudste bewaarde stadsrekening van Poperinge, deze van het jaar 1577 – 1578. Daarin staat er de volgende post:

Item **Jan Deveren** over twee tonnen biers ghepresenteert tgheselschap van **Pamele** tsacramentsdaeghe x pond metghaders xxv pond i schele over tverteerde ten lyffcoope van de wetlaekens van twee voorghaende jaeren - by drie billeten tsamen – xxxv pond i schele.

In 1580 vinden we de volgende post in de resoluties van de wet:

Ontfanghers particulier binnen: **Jacob Denys** in de St. Bertens prochie – **Joos Maerten** inde prochie van Onse vrauwe - **Pieter van Burgues in Pamele**

Uit deze laatste post blijkt dus duidelijk dat Pamele gelijk gesteld werd met de Sint-Jans parochie.

Voor de verklaring van het toponiem Pamele zoekt Mantion bij het Westvlaams 'pameel'', de tweerijige gerst die het meest diende om zwijnen te vetten. In een van zijn oudere werken stelt Carnot (Origina des noms de lieux des environs de Bruxelles) het prototype Palm-lo' voor, dat niet de uitheemse palm zou zijn, maar een immergroene struik als de buks of de buksbom.
Later verwerpt Carnot zijn eerste theorie en verdedigt een nieuwe hypothese die waarschijnlijk logischer is. Hij constateert dat de ligging van de vele 'pamels' wijst op een oorspronkelijke betekenis van **'weiland'.** Het toponiem zou, via 'Pawele' teruggaan tot Latijn 'pabulum': voeder, gras, weiland.
In dit verband citeert hij onder andere de pevelenberg (mons en pévèle) die in 1202 Monte in Pabula' heet.
Devries (etymologisch woordenboek van de plaatsnamen) is voorzichtig waar hij schrijft: 'Men kan slechts raden: is het uit Latijn Pabulum, weiland ontstaan of minder waarschijnlijk zou het een palm-lo zijn.
Over **Pamele** *schreef* **Carlo Jengember** *het volgende:*
Intussen heb ik een uitleg gekregen van archief Oudenaarde in verband met Pamele.
Pamele zou een ongelofelijk oud woord zijn, nog van voor de Kelten, maar wellicht betekent het: een verhevenheid aan het alluvium van traagstromende rivieren of een reliefrug tussen twee waterlopen.
We houden de betekenis voor het Poperingse Pamele, op wat we zien: een lichtverheven reliëfrug in de bocht van de Vleterbeek.

De oudste Pamelnaars waren niet zo gek om zich te gaan vestigen op de 'natte plaats' aan de overkant van de Vleeterne, in het Poperingse.
Dus we mogen aannemen dat alvorens Poperinge, Poperinge heette, men dit Pamele noemde.
Pas wanneer de graaf van Arke zijn rechten in Pamele aan de abdij van Sint-Bertins te Sint-Omaars gaf, kregen we een domein dat Poperinge genoemd werd.
De abdij was wel zo gek om aan de andere kant van de Vleeterne een domein uit te bouwen.

Ook het 'Rekhof' is een woord uit de Frankische tijd.

'Rekhof' is synoniem met **'Rikhof'**

We mogen er van uitgaan dat een 'Rekhof' een gemeenschappelijke plaats was, een 'bevrijd' of 'afgescheiden', of 'keurgebied' die echter een andere functie had als een Kouter.
Het 'Rikhof' betekende zoveel als het 'hof' van de heer en was dus een 'meent' een gemeenschappelijk terrein, waar op men waarschijnlijk aanvankelijk kon markt houden en stalletjes plaatsen om een ambacht te beoefenen.
Wij hebben nu de indruk dat men naast de beek eerst de hooilanden had, waarna de volgende, hoger gelegen strook, gebruikt werd als 'Rekhof' of 'Rikhof' en de daarop volgende strook als Kouter.

In het 'Dialectenboek nr. 6' – van de streek'[1] *schrijft men over deze 'Rik' nog het volgende, wat ook voor ons interessant is:*
Aan de markengrens waren over de wegen hekken geplaatst. De bewoner die toezag op die hekken was een *Hekke(r)(t), Rikkert,Rikkink, Rikman.* Er zijn nog verschillende namen die teruggaan op die functie. **Het woord *rik* voor afscheiding** komen we ook nog tegen in het werkwoord *rikken* dat afrasteren betekent. Overigens kan de naam ook slaan op bewoning bij een *eshek,* de toegang tot het die functie. Het woord *rik* voor afscheiding komen we ook nog tegen in het werkwoord *rikken* dat 'afrasteren' betekent. Overigens kan de naam ook slaan op bewoning bij een *eshek***, de toegang tot het akkerlandschap**, dat goed werd afgeschermd tegen wild.

Naast het 'Rekhof' langs de Vleterbeek, kenden we in Poperinge ook het Onze Lieve Vrouwrekhof langs de Bommelaarsbeek, en er was tevens een Rekhof langs de huidige Pottestraat of dus langs de Hipshoekbeek. Dit toponiem blijkt dus heel oud te zijn.
Het betekent dan ook dat het oorspronkelijke 'voor-Poperinge' eeigenlijk bestond uit drie gemeenschappen – zonder rekening te houden met de hoeken.

In het aangehaalde boekje, stelt men dat de naam 'Rik' ook kan slaan op de 'toegang tot het akkerlandschap en het toeval wilt dat achter het Rekhof te Poperinge **de 'Viverackere'** *ligt.*

Bij Haigneré [2]krijgen we te horen dat er op de **19de november 1409** er een akte opgesteld werd over een rente van 6 pond parisis, waarvan de borg een half gemet grond was, gesitueerd aan de **Viverackere** te Poperinge.
Dit stuk grond wordt volgens het boek de 'Toponiemen van Groot-Poperinge' ook in de 16de eeuw vermeld als 'een stuk land in de Elsenbruggestraat, noord aan het Rekhof'.
De 'Elzenbruggestraat is de huidige Deken DeBolaan.

---

[1] © Stichting Nederlandse Dialecten
ISBN 90-73869-06-4
Groesbeek, maart 2001
Uitgave: Stichting Nederlandse Dialecten
Drukwerk: Drukkerij ACCO, Brusselsestraat 153, B-3000 Leuven
Vormgeving: Véronique De Tier
[2] Haigneré – Chartes de Saint Bertin - https://archive.org/details/leschartesdesai00haiggoog

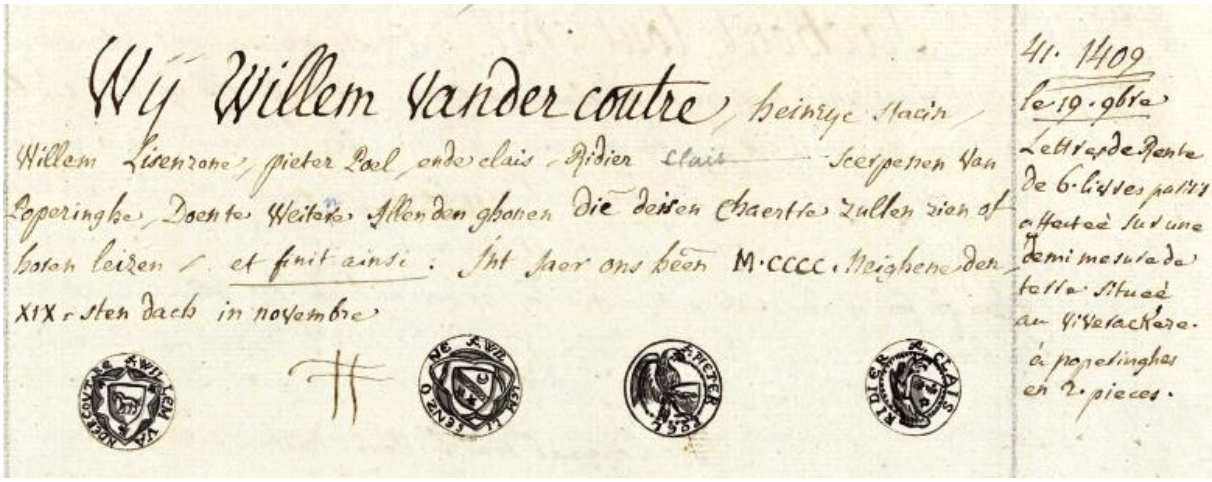
Wij Willem van der coutre, heinrye Slacin, Willem Lisenzone, pieter Loel, ende clais Ridier clais Scerpenen van Poperinghe, Doen te weiten Allen den ghenen die deisen chaertre zullen zien of horen leizen, et finit ainsi: Int Jaer ons heen M·CCCC·Meighene den XIX·sten dach in novembre

41· 1409
le 19·9bre
Lettre de Rente de 6·lizres payable assiseé sur une demi mesure de terre située au Viverackere à poperinghes en 2·pieces.

De ‘Viverackere’ is het enige Poperings toponiem met een ‘ackere’ in en sluit naadloos aan bij het Franksiche Rekhof of Rikhof.

Paul Lindemans *schrijft in zijn ‘Geschiedenis van de Landbouw’:*
De dorpsgemeenschap had, voor haar blijvende winnende land, uit het wijde ‘veld’ dat haar nederzetting omringde, de best geschikte bodem gekozen, nl. die met de hoogste natuurlijke vruchtbaarheid, welke het gemakkelijkst te bewerken en het dichts bij de nederzetting gelegen was.

De Kouter & de Bocht

Zo ontstonden de dorpskouters en de dorpsakkers, die het oudste aanvankelijk gemeenschappelijk bebouwde land van onze dorpen zijn. De eerste vindt men meest in de leem- en zandleemstreek, de tweede in de zandstreek.
In Poperinge kennen we de ‘YperdamKouter’ en de gewone ‘Kouter’. Het stuk land ligt aan de ene kant van de Vleterbeek terwijl het Vroonhof aan de andere kant van de beek ligt. Gezien vanaf de Vleterbeek, komen we eerst een stuk ‘hooiland’ tegen dat ook als ‘overstromingsgebied’ dienst kon doen en dan het hoger gelegen koutergedeelte en het nog hoger gelegen Pamele-gedeelte.

Lindemans schrijft verder:
Kouter, uit het potjeslatijn ***Cultura,*** is het woord dat in gebruik was om bebouwd land aan te duiden bij de autochtone Keltische, later min of meer geromaniseerde bevolking; Nerviërs, Menapiërs en Morinen.
Eigenlijk is het woord afkomstig uit het **Picardisch** en heeft het de zelfde betekenis als ‘akker’.
In de vroege middeleeuwen en in sommige streken ook later, werd de dorpskouter gemeenschappelijk bedreven. Deze was drieledig en wijst op drieslagbedrijf. Dit bedrijf gebruikte stro- en weidemest. De weidemest haalde de dorpskudde in de herdgang, die de gemene weide was van het dorp. Oorspronkelijk toen het gehele bedrijf in gemeenschap geschiedde, werd de gemeenschappelijke kudde, ’s nachts in **een bocht** geschut. Die vaste **‘bochten’** lagen gewoonlijk nabij de dorpskouter.
In de drieledige kouter kweekte men uitsluitend granen en deze hoofdzakelijk voor familiaal verbruik. Het stro er van werd, oorspronkelijk in de bocht, tot stroo-mest verwerkt. De weidemest die jaarlijks in het winnende land gebracht werd hield er het mestpotentieel en dus

de vruchtbaarheid op peil. Hij kon zelfs dit potentieel verhogen, indien de uitgestrektheid van de herdgang in verhouding met die van de kouter en ander winnend land, zeer groot was.
De Paardemarkt *is een heel goede kandidaat om de oorspronkelijke* 'bocht' *of stalling voor de gemeenschappelijke kudde te zijn geweest. Het feit dat er hier tot en met de 19de eeuw een vijver lag, doet deze hypothese sterk aan kracht winnen.*

De Franken komen Poperinge ontginnen – zoals afgebeeld in de processie van 2012

We mogen ervan uitgaan dat de 'gemeenschappelijke' plaatsen, zoals de Kouter en de Bocht, na de donatie van de rechten die de graaf van Arcke te 'Poperinge' had, ook eigendom werden van de abdij.
De abt van Sint Omaars heeft alleszins lang een boerderij in eigendom gehad op de Kouter. Op de **1ste juni 1562** *werd deze aan Anthoenes Vandewerde verkocht door Nicolays van Langhemersch, de baljuw van de stad.*

1 juni 1562 – De abt verkoopt zijn boerderij op de Kouter - Halmen

Anthoenes vande Werde
heift ghecocht
jeghens **Nicolays van Langhemersch**, bailliu van de stede van Poperinghe
als procureur van den eerwerdighen abt ende prelat van St. Bertins,
bynne de stede van St. Omaers,
temporeel heere vande stede van Poperinghe –
blickende by zeker lettere van procuratie ghepasseert voor burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe –
in daten den xxij in meye xvc lxij – *22 mei 1562*
een behuusde hoofstedeken, erffve ense cathelen, droeghe ende groene,
stande up de Couttere

metter oost zyde an derffe van Gayfer van Burckes –
tnort hende **opt Bordeelstratken** –
ghelast tvoorseide in viij schele vi deniers parisis sjaers van coutter rente
omme de somme van vier pont thien schellyngh grooten booix alle vebande ten laste gheret ghelt
Ghealmpt voirts over erffe den eersten in wedemaent xvc lxij – *1 juni 1562*

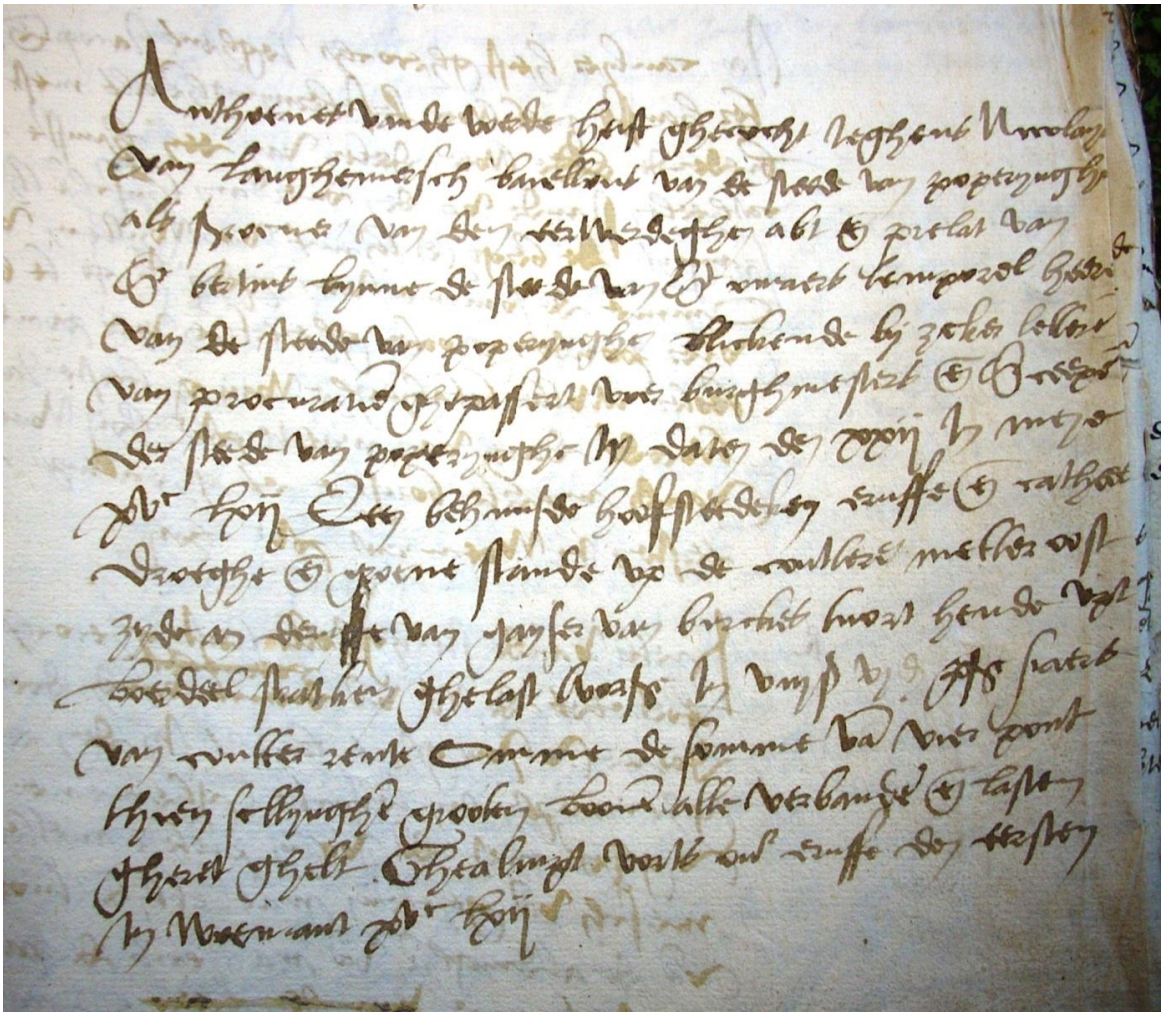

Wij hebben de indruk dat het 'Bordeelstraatje' het vroegere 'voetbalwegeltje' is.

De motte op de Edewaerthoek

We hebben het vorige keer gehad over de Edewaerthoek en de uitleg die J. Claerhout daaraan gegeven heeft. Nu vonden we toevallig een stukje van diezelfde J. Claerhout over de motte van Menen en van Langemark. Daarbij legt hij uit wat een motte is, een omwalde, en 'verhoogde' woning in hout een leem, uit de vroege middeleeuwen, waar in sommige gevallen later een kasteel gebouwd werd.
Despicht in het stuk hiervoor spreek ook over een 'mote' in het Beenvoordebos.
En wat zegt Claerhout over de Edewaerthoek?
Hij schrijft dat men in Langemark ging delven en dat men er scherven, eerden vaatwerk van rondom 't jaar 1000 en in 't midden van de motte, op eene zeker diepte een heerd, vond.
En dan schrijft hij:
't Zelfste kwamen wij tegen in een motte, op de Edewaerthoek te Poperinghe…

De Volkenberg - Gerechtsplaats en begraafplaats?

Ook **Juliaan Opdedrinck** (1851-1921) *vroeg zich in zijn* 'Poperingana' *uit 1898 af wat er nog uit die tijd herkenbaar was te Poperinge en hij komt met de volgende bijzondere opmerking.*
In Poperinge, zo schrijft hij, bevindt er zich een gehucht dat door de Poperingenaars de 'Valkenberg' *genoemd wordt. Die 'berg' is alleszins geen verhevenheid, ten andere de Poperingenaars gebruiken andere toponymen om een verhevenheid aan te duiden, waaronder in het bijzonder 'Hille' zoals in de benamingen: wulfhillestraete en wulfhilledreve, en 't vosken ter craeyhille.*
Die 'Valkenberg' wordt nog altijd door de Poperingenaars uitgesproken als 'Vokenberg' of 'Volkenberg' – de berg van het volk.
'Volk' wordt in Poperinge nog steeds uitgesproken als 'vook'
en de 'Valkenberg' als de 'Vokenberg'.
Iedereen die eens naar de 'Valkenberg' wandelt, zal moeten toegeven dat dit geen 'berg' is maar juist een vallei.

Ook in de Vonnissen wordt in het jaar 1589 gesproken van de Volckenbergh.

22 augustus 1589 – Herberg de Volckenbergh - Register 245 – vonnissen

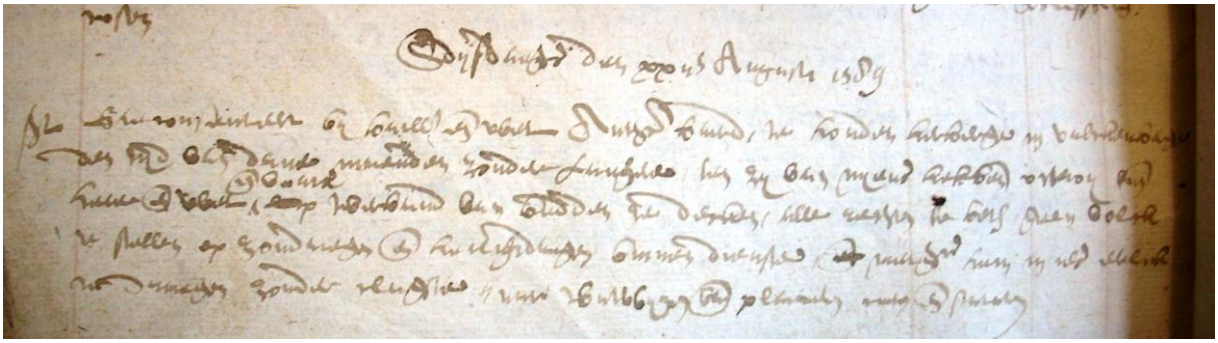

Sdysdaeghe den xxij augustus 1589
Gheconsenteert by bailly ende wet,
Anthonis Baerd, te houden herberghe in de **Volckenbergh**
den tyd van drye maenden zonder langhen
het zy van nieuw hebbende octroy vande heere ende wet,
ende vorts up vurwaerd
van bedden te decken, ale rechten te betaelen,
geen volck te stellen op zondaeghen ende helighdaghen binnen dienste,
ende van hun in alles eerlick te draeghen zonder claghte,
naer utwijzen van de placcaeten, costumen ende statuten

En dit doet Opdedrinck eerder denken aan de 'berg' of 'hoop' van het volk, waar het volk samenkwam om recht te spreken of jaarlijks 'keurgedinge' te houden.
En hij vergelijkt dit met een dergelijke 'mont' of 'hoop' die ook in Hazebroek als plaats bestaat.
We kunnen hier nog de volgende bedenking bijmaken.
Dat woord 'berg' komen we ook tegen in ons woord ***'herberg'*** *waar het aanzien wordt als een oud restant van het werkwoord 'borgen' of 'bergen' wat dat weer zoveel betekent als 'zich*

borg stellen voor' of ook wel 'de voogdij' de verantwoordelijkheid over iemand andes op zich nemen.
In een herberg was het immers de 'her-bergier' diegene die iemand opnieuw of her – bergde, die ook verantwoordelijk werd gesteld indien die inslaper of 'inbijter' iets misdaan had.
En deze betekenis van 'berg' is even toepasselijk op onze 'volkenberg' waarbij men minsten in de jaarlijkse keurgedinge iedereen van 'het volk terug borgde'.
Recht werd door de Germanen gesproken in de nacht, liefst bij volle maan onder hun stameik.
En tevens in de nabijheid van hun voorvaderen – of dus in de nabijheid van hun begraafplaats.
De Frankische begraafplaatsen lagen dan weer een eind af van de woonplaatsen, in hun heilige wouden.
Het zou dus best kunnen dat de Volckenberg een oude begraafplaats was.
De Poperingse 'Volkenberg' krijgt hierdoor wel een bijzondere betekenis, daarom is het bijzonder spijtig dat deze Volkenberg in de loop der tijd, door een overijverige ambtenaar veranderd werd in 'Valkenberg'.
Voor een aandachtige Poperngenaar is er een verschil tussen het 'Vokestratje' en de 'Vookenberch'.

De Creytenburg en de Schrikkelburg – de burcht van Pamele

In de Halmen of de verkopen van de gronden te Poperinge, vinden we op de 30ste januari 1594 een eigenaardige verkoop:

30 januari 1594 - De Creytenburg en de Clinckemaille - Halmen SAP 366 3-C–

Jan Jacobssone heift ghecocht teghen **Willem Stacen**
als procureur over **Jan Metsu** ende **Maycken Defran ,** zyne huusvrouwe,
blyckende by procuratie speciale ende irrevocable ghepasseert voor burghmeesters ende schepenen vander stede van Poperinghe
in date den xxvij in novembris 1593 – onderteeckent J. Mazeman
Eerst tviij ste – *8ste* - deel van vijf vierendelen lants ligghende in de Eduwaertshouck
ghemeene met de cooper met ghelyck deel vande groene cathelen daerup staende
van noorden tlant van **Frans De Schottere**,
doostende ter kerckelant van Sint Jans –
van zuuden Laurens de Groote – de westzyde **Pieter Rouvroy**
Item noch tviijde – *8ste* - deel van een lyne ende xxvij roeden lants up **de Couttere** gheseyt **Creytenburg** ofte **Clynckemaille**
van westen tlant van **Francois DeMan ende Clays Rueken** –
van noorden de Couttere, belast met coutterrente ende deene helft in byleven jeghens de wedewe van **Jan van Westbrouck**
Item tviijde – *8ste* - deel van 1 lyne preter – *min* - zes roeden lants upde zelve Couttere metten westhende an **tcouquytlant** van Jan van Westbrouck
ende van noorden daeldynghen van Willem de Snepere, belast met byleven ende coutterrente als vooren ende dat omme de somme van xxiiij ponden parisis den hoop
Ij schele parisis te godspenninck
Iij pond parisis ter lyfcoope ten alste van de blyvere
De lasten erfvelycx met de verloopen …

*Eerst even over **het 'couquytlant'**.*

Volgens de historische woordenboeken van de 'Schatkamer van de Nederlandse taal', is een koekuit in sommige streken een uitstekend dakvenster.
Volgens De Bo is een 'Koekuit' een 'Stoeltuit vooraan in eene cieze of reiskar, anders ook Pape geheeten. De koekuit is een rond zitsel rustende op eenen stijper of opgehouden door een dwarshout. Er kan maar een persoon op den koekuit zitten.
We denken dan ook dat een 'koekuitland', parallel met deze twee betekenissen, een uitstekend stuk land betreft.
De Clinckemaille *betekent zoveel als een klein ijzeren ringetje, waaruit de maliënkolders vroeger gemaakt werden.*
Het ander toponiem **de Creytenburg**, *interesseert ons binnen deze context het meest.*

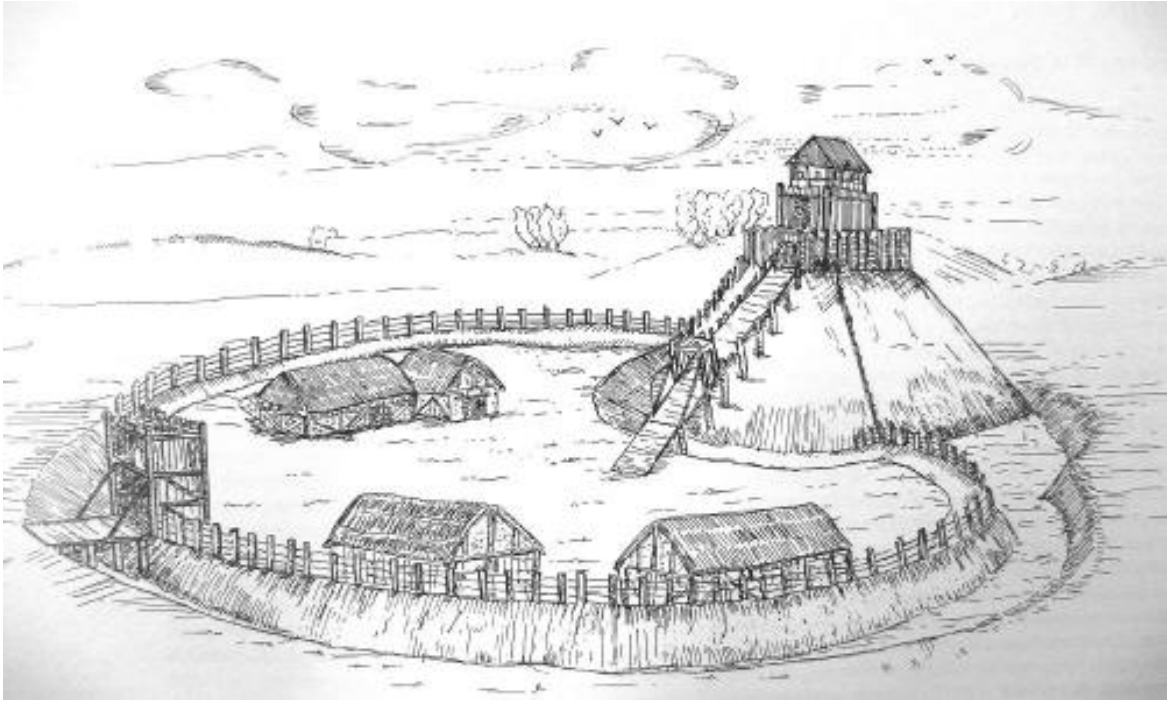

In zijn thesis met als titel 'Een bijdrage tot de stedelijke lexicografie; een terminologisch onderzoek aan de hand van diplomatische bronnen'' vertelt ons **Steven van Impe** *(scriptie academiejaar: 1999 – 2000 – universiteit Gent) het volgende:*
De betekenis van de term 'burgus' bestaat uit twee duidelijk te onderscheiden begrippen.
Het Germaanse woord 'Burg', dat het oudste is, heeft betrekking op **een versterking, een ommuurde plaats.**
Het Romaanse burgus en het Frans Bourg, verwijst naar een bevolkingsnederzetting, waarbij met het aspect 'versterking' geen rekening wordt gehouden.
In wat volgt zullen wij, zoals Van Werveke, de Germaanse versterking *burgus 1* noemen en de Romaanse bevolkingsnederzetting *burgus 2*.
In de Romeinse tijd wordt *burgus* aanvankelijk ook als Germaans leenwoord gebruikt met de betekenis *burgus 1*. De militaire theoreticus Vegetius heeft het over een *castellum parvum, quem burgum vocant*.

Vanaf het midden van de 8ste eeuw komt het gebruik van *burgus 2* op, eerst in een centraal gebied tussen Loire en Rhône en van daaruit verspreid over de rest van West-Francia, het Iberisch schiereiland en Italië. Ook in Germaanse gebieden verspreidde *burgus 2* zich, deels door het overnemen van de Romaanse term, en deels door een natuurlijke begripsuitbreiding wanneer rond een versterking een nederzetting groeide.

En dan concludeert **Steven Van Impe:**
Bij de Germaanse term *Burg* of in het Latijn Burgus - gaat het om een gebied van beperkte omvang, omgeven door een gracht, wal, muur en/of palissade, vaak met een centrale versterking gelegen op een motte, en meestal ook andere gebouwen als een kerk, woonhuis, ...
De term is daarmee min of meer synoniem met *castellum*.

Over 'burgus' is de tweede betekenis als bevolkingsnederzetting schrijft
Steven Van Impe: Er zijn drie types bevolkingsnederzettingen die in aanmerking komen voor het gebruik van bur*gus 2*: de *burgus* als voorstad van een *civitas* maar gelegen buiten de grenzen of muren van deze *civitas*; de *burgus* als bevolkingskern naast een versterking (*castrum* of *castellum*) of naast een kerkelijke instelling (abdij, kerk, klooster); en de landelijke *burgus* die bestaat uit een meer verspreide bebouwing, min of meer synoniem met het woord *villa*.
En hij komt tot de volgende typologie:
De eerste betekenis is Burgus als Versterking.
De tweede betekenis is als Nederzetting – en dit is dan ofwel als een nederzetting bij een bisschopsstad (*civitas*); of bij een andere prestedelijke kern, namelijk: bij een versterking (castrum of castellum), of bij een kerk of abdij of een landelijke nederzetting zonder prestedelijke kern.

Over **Poperinge**, concludeert **Steven Van Impe** het volgende: … Poperinge heeft nooit een versterking gehad, zodat het gebruik van een *burgus 2* er evident lijkt.
De oorkonden geven wel aan dat er een onderscheid is tussen **de *burgus* en de *villa***, waarbij *burgus* waarschijnlijk de meer verstedelijkte nederzetting beduidt, terwijl de *villa* slaat op het landelijke gedeelte van de parochie. Dit is te vergelijken met de situatie in Cassel, waar *burgus* eveneens de agglomeratie aanduidde, in tegenstelling tot de *terra de Cassel*.

*Steven Van Impe zit wat gewrongen met zijn conclusie rond Poperinge aangezien de oorkonden een onderscheid maken tussen **de 'burgus' en de 'villa'**, zoals hij het beschrijft. Hij haalt dit onderscheid ten andere uit de akte van 1107*

Steven heeft zijn wijsheid gehaald bij Van Werveke en deze stelt eigenlijk het volgende:
Men treft de term – burg - aan in de betekenis **versterking** (dus Germaans) zelfs in Romeinse stichtingen, daarenboven nog op de taalgrens gelegen, zoals te Terwaan, dat in het middelnederlands steeds **Terenburg** genoemd werd.
En dat Poperinge een Germaanse of een Frankische of een zelfs oudere oorsprong heeft, betwijfelt niemand van onze historieschrijvers.
In de Karolingische (de *castella* van kort voor 891) en post-karolingische plaatsen (o.a. Antwerpen en Brussel) komt een identiek gebruik voor, dat vooral bij de eerste treffend is, daar ze haast alle de term zelf in hun naam dragen (**Broekburg, Middelburg**, enz.).
Reeds zeer snel echter evolueerde deze betekenis, naar het voorbeeld van wat zich in de omgeving van de Loire het eerst had voorgedaan: burgus = bevolkingsnederzetting.
Reeds in 1067 - althans zo graaf Boudewijns' oorkonde niet vals is - werd te Sint-Winoksbergen dit nieuw begrip gebruikt, en niet veel later, nl. in 1105, werd te Veurne de cirkelvormige versterking ***Binaburgh*** geheten, de bevolkingsinplanting daarrond ***Butanburgh*.**

Normaal gezien zou voor Poperinge, dat ook in Germaans gebied lag, dezelfde redenering kunnen gevolgd worden, alleen tot nu toe had men geen 'burg' te Poperinge gevonden.

Steven Van Impe gaf mij het volgende antwoord op de vraag of hij bij zijn thesis, rekening had gehouden met de Poperingse toponymie:

In mijn thesis heb ik me niet bezig gehouden met toponymie, vooral omdat er onvoldoende tijd was en ook omdat ik dit als bron onvoldoende 'stevig' vond. De naam 'creytenburg' zou inderdaad kunnen verwijzen naar een ronde burcht, maar ook naar een dorp of hoeve met een ronde palissade, of naar nog heel wat anders.
Overigens lijkt het me fout om enkel uit naamgeving van de 16de eeuw conclusies te trekken over de Frankische periode, die dan immers ook al meer dan 800 jaar voorbij is.

Kortom, zo lang er geen archeologisch bewijs is van een versterking in Poperinge voor 1200, blijf ik bij mijn conclusie.

Met vriendelijke groeten,
Steven Van Impe

Steven geeft dus grif toe dat hij geen rekening gehouden heeft met de Poperingse toponymie, hoewel hij zelf in zijn thesis ook stelt dat deze wetenschap een belangrijke aanduiding kan zijn voor het bestaan van een oude 'germaanse' burg.
Ons toponiem 'de Creytenburg' is immers niet zomaar een toponiem, maar heeft wel een heel specifieke betekenis.
Hier is er wel duidelijk sprake van een 'burg' of 'versterking' zoals hij het in de eerste betekenis van burgus aangenomen wordt.
Daarbij helpt ons zeker het voorvoegsel; 'creyten' of 'krijt'.
Over 'krijt' weten ons de historische woordenboeken op de site van de Schatkamer van de Nederlandse taal ons het volgende te vertellen.
Modern lemma: krijt
znw. onz., mv. *-en. Mnl. crijt*; verwant is *ohd. mhd.* ***kreiz,*** *nhd.* ***kreis***.
De wortel van *Krijt* is wellicht niet alleen gelijkluidend maar zelfs identiek met dien van *Krijten*, en kan "een snijdend geluid maken" betekend hebben Zo zal *krijt* den zin hebben gekregen van: insnijding, kerf, kras en vervolgens dien van: afbakening, omtrek van een zekere ruimte.
Deze beteekenis, en wel bepaaldelijk die van "kring" komt nog voor bij *hd. kreis* en het aan 't Duitsch ontleende *ndl. kreits* (zie dat woord), maar is bij *krijt* niet meer aan te toonen (KILIAAN'S vermelding: Krijt, krijte, kreyt. vetus. Fland. *Circulus*, *gyrus*, *orbis*, is wellicht door hem verzonnen omdat hij het verband inzag met het ook door hem genoemde *hd. kreis*); wel vinden we het in den zin van: **omheining**. ...
Ofwel ook: Een afgeperkte ruimte waarbinnen een (al of niet gerechtelijke) tweekamp of een wedstrijd plaats vindt, eene kampplaats of een strijdperk. Reeds in 't Mnl. de gewone betekenis, die ook thans nog, in de onderstaande uitdrukking en in historischen stijl, bekend is.

Op onze reis naar Schijndel, leerden we aldaar **Henk Beijers** *kennen, die de toponiemen in de streek aldaar opzocht. Ook hij kent een Krijtenborch. In zijn degelijk toponymisch werk 'Van den Aabeemd tot den Zwijnsput' heeft hij het onder andere over 'Krijt' als volgt:*

KRIJT

Wellicht 'kreit'. Lindemans gaat uit van 'krete' dat een Brabantse umlautvorm kan zijn van 'crate' = afsluiting. Krijtenborg zou volgens de Bont een 'borg' zijn omgeven door een staketsel van vlechtwerk. **Het mnl. 'crijt' staat voor kring, gebied, strijdperk,**

gerechtsplaats, zoals bv. blijkt uit een notitie uit 1322 *‘onse crythoeve’*, een hof van de graaf van Leiden, waar men *‘campe in vechten sal’*.

Krijtenborch	*kreytenberch*	Erp	1418	FS
Krijtenborch	*ex her.in creytenborch*	Someren	1447	CR
Krijtenborch	*juxta crijtenborch*	St.Oedenrode	1381	CR
Krijtenborch	*ex prato in crijtenborch*	Veghel	1421	CR
Krijtenborch,hoge	*thoge kreytenborch*	St.Oedenrode	1424	FS

We kennen deze betekenis ten andere nog in de uitdrukking: In het krijt treden.
Vandaar dat we niet anders kunnen besluiten dat de ‘creytenburg’, de Germaanse en/of Frankische burcht was van Pamele en zeker niet zomaar een ‘nederzetting’.
Deze lag er immers rond, en was ‘Pamele’.

Dit toponiem uit het einde van de 16de eeuw, staat zeker niet los van de tekst uit 1107 waarin er uitdrukkelijk sprake is van ‘burgo’ naast een ‘villa’.

Enkele jaren na de eerste verkoop van de Clinckemaille en de Creytenburg, vinden we de volgende halm:

20 april 1599 – Verkoop van hommelhoven Schrikkelburch en Clinckemaille – Renten SAP331

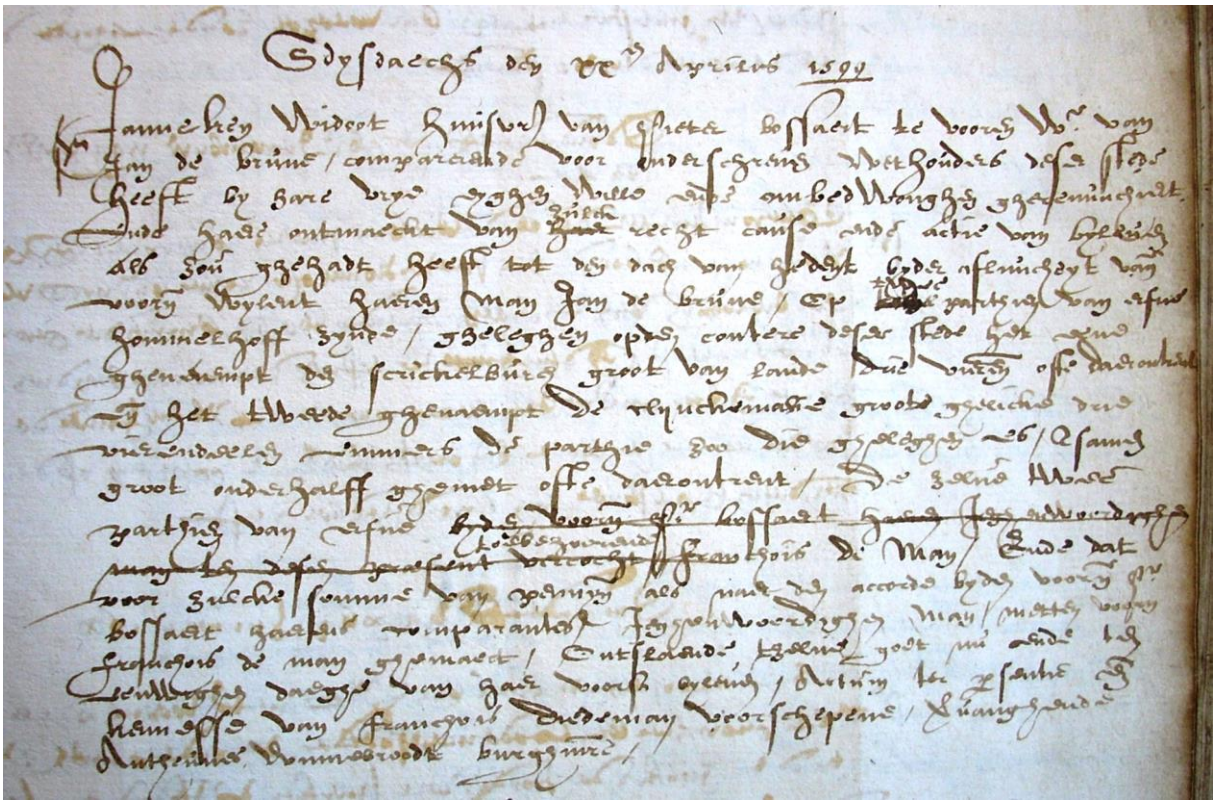

Sdysdaeche den xxste aprilis 1599

Janneken Widoot, huisvrouwe van **Pieter Bossaert**,
te vooren weduwe van **Jan de Brune**,
comparerende voor onderschreven wethouders deser stede,

heeft by hare vrye eyghen wille ende onbedwonghen,
gherenynchiert ende haer ontmaeckt van zulck recht, cause ende actie van byleven
als zy ghehadt heeft tot den dach van hedent byder aflivicheyt van de voornoemde wylent
haeren man Jan de Brune,
op twee partien van erfve, hommelhoff zynde,
gheleghen **opden coutere** deser stede,
het eene ghenaempt de **Scrickelburch**, groot van lande drie vierendeel ofte daer ontrent
ende het tweede ghenaempt de **Clynckemallie,** groot ghelicke drie vierendeelen,
emmers de parthye zoo die gheleghen es,
tsamen groot onderhalf ghemet ofte daerontrent,
de zelve twee parthien van erfve toebehoorende **Francois Deman,**
ende dat voor zulcke somme van pennynghen als naer de accorde by den voornoemde Pieter
Bossaert haeren comparantes jeghenwoordighen man
metten voornoemde François Deman ghemaect –
ontslaende tzelve goet nu ende ten eeuwigen daeghe van haer voorschreven byleven.
Actum ter presentie ende kennesse van **Franchois Diedeman**, voorschepene, verbanghende
Antheunes Winnebroodt, burghmeester

Hier is de naam van het stuk grond, waar nu hommel of hop op gekweekt wordt, van 'creytenburg' veranderd in 'schrikkelburg'. 'Schrikkelen' zo schrijft De Bo in zijn Idioticon, betekent zoveel als: overschrijden, voorbijgaan, achterlaten.
De 'schrikkelburg' kunnen we dan interpreteren als de 'achtergelaten' of verlaten burg of burcht. Deze zal wel niet in steen gemaakt zijn, maar zal een houten burcht geweest zijn, waarin men in het krijt kon treden.

We mogen bij dit alles veronderstellen dat de burcht van **Pamele** *waarschijnlijk een Germaanse, en minstens een Frankische oorsprong hebben.*
Waar lag die burcht dan op de Kouter?
We nemen aan dat dit op het hoogste punt van de kouter zal gelegen hebben, en dan zijn we op de huidige Binnenkouter.
We spreken dus duidelijk van een burcht - 'burg' of 'burgos', niet van een 'castellum' of kasteel die normaal gezien van een latere datum zijn. Het was dus zeker geen stenen kasteel maar een houten burcht.
Om dan de conclusie van Steven Van Impe te herzien; volgens mij is de 'burgos' eigenlijk het 'platteland' of Pamele, en de 'villa', Poperinge, of het domein van de abt, het verstedelijk gebied.
De beschrijving van 'Pupurninga Villa' of de bezittingen van de abdij van Sint-Bertins in het 'Polypticum' van **Adalard**, *opgesteld rond 855, begint ten andere als volgt:*
In Pupurninga **villa** habet **ecclesiam** cum bunariis XVIlI.
Daarmee lijkt mij het verschil tussen de 'villa' en de 'burgus' voor Poperinge duidelijk.

De Overdam

Eén van de oudste vermeldingen van het toponiem de 'Overdam' dateert van het jaar **1541** *en zit vervat in de volgende acte:*

6 december 1541 - Ghildemeesters van den helighe drievuldigheit – SAP 394 - Renten

Ghildemeesters van den helighe drievuldigheit t'Onser vrouwen heift
ghecocht jeghens **Pieter Vutendale filius Gudtins** xij – *12* - pond parisis jaers erfvelicke losrente ende omme de somme van xvj – *16* - pond grooten vlaemscher munte
Danof t'eerste jaer vallen zal den viden in december xvc xlij
Te lossen met philips gulden te l schele parisis - carolus gulden te xl schele parsisi stick of ander ghelt ten advenante
Hierinne verbonden by **Pieter voorseid ende Perone zyn wyf**
de stede, erfve ende cathelen staende op **den Overdam** – groot van lande een ghemet x vierendelen
streckende van vooren ter straete –
achterwaert totten Casselstraete metden westzyde an tlandt van **Karel Jan Lauwyc,**
D'oostzyde an tlandt van **Mahieu Wemare** ghelast in **Overdamsche scult**
Actum den viden in december xvc xlj
Present scepenen Hazebaert, Melis, Oudegheerst, Simpol en Goosteene

Als we een 'Yperdam' hebben, hebben we aan de overkant een 'Overdam'. Het lijkt ons dat de 'Overdam' zijn naam dus eigenlijk te danken heeft aan de eerste Yperdam. Vandaar dat de Overdam, ondanks zijn ouderdom, toch na de Yperdam gekomen zal zijn.
Wij denken dus eigenlijk na het vestigen van het Vroonhof en van de Sint-Catharinakapel aldaar. Het lijkt mij eigenlijk de hoofdingang geweest te zijn van het Vroonhof.

Traditioneel stond de voordeur van een oude boerderij vroeger op **de zuidkant**, *zodat men aldaar de warmste plaatsen kon creëren. De Overdam leidde dus recht naar de voordeur van het vroonhof; waar de Proost, de vervanger van de abt van Sint-Omer, die tevens ook Graaf van Arke was, zijn residentie hield.*

De Leverstraat

We vinden het toponiem 'Leverstraat' veelvuldig terug in akten opgesteld in de loop van de 16de eeuw. Onder andere in 1579 lezen we het volgende:

Item angaende thuus ende erfve toebehoorende ende achterghelaten by **Jan Wyts** staende ande oostzyde vande Leverstrate bewoont by **Jan Struyve** – verclaerst de Baemesse neghenentzeventich den proprietaris betaelt thebben daeromme hier – niet

De Leverstraat is alleszins één van de oudste straatnamen van Poperinge.
Eén uitleg die ik vond en die aanneembaar is, heeft te maken met – lee en ver.
'Lee' komt dan van leeden of leiden. En 'ver' betekent dan hetzelfde als 'weg'. Dus krijgen we een 'leed' die wegleid.
Anderen beweren dat Lee – ver effectief komt van 'leeden' of 'lei'maar dat de 'ver' een verbastering is van 'voorde'. Een voorde is een overgang in een beek waarbij men grote stenen in het water legde. Daarover lopend kon men de beek dan kruisen.
Eén keer wanneer men de weg met kasseien belegd had, had men een straat en kregen we de gehele samenstelling van 'Leverstraat'. Het blijft dan een straat die wegleid over een voorde.
De Leverstraat liep minstens van de markt tot aan de Bommelaarsbeek waar er een brug over lag. In andere gevallen bleek dat de Leverstraat zo genoemd werd tot aan de hoek waar nu de Doornstraat begint.

In deze tijden speelde de Salische wet een belangrijke rol in de gemeenschap. Deze zou leiden tot langdurige gewoonten die nu nog dikwijls gangbaar zijn.

De kerels of de boerenridders

Vermeire *schrijft in zijn 'Geschiedkundige schets van de Westvlaamse landbouw' het volgende over de Franken:*

In de loop van de 5de eeuw, viel het Romeins keizerrijk onder de slagen der Hunnen, de Gothen, der Vandalen, enzovoort. Tijdens die grote volksverhuizingen werd alhier de Romeinse overheersing vervangen door die van een Germaans volk, de bond der Franken.
In het midden en het oosten van Vlaanderen hadden **de Saliërs,** behorende tot de Frankische volksstam hun nieu 'heim', hun nieuwe 'sala' gebouwd.
Langsheen de kust, komende van de zee, hadden zich de **Saksers en de Friezen** neergezet. …
Zij dragen in de geschiedenis een naam bekend genoeg: het zijn de Kerels. Zij leefden onder eigen wetten, als vrije boeren en kleine eigenaars, die, als het leenheerstelsel en de onderhorigheid der minderen algemeen werd, zich niet tot lijfeigenen lieten onderdrukken. Hun trots en overmoed was even groot als hun zucht naar een vrij en onafhankelijke bestaan. Van de strijd met de leenheren is een weerklank tot ons gekomen in het Kerelslied, de zang van de ridders tegen de Kerels, die deze als een scherpe oorlogskreet in de oren zal geklonken hebben.

Wi willen van den kerels zinghen!
Si sijn van quader aert,
Si willen de ruters dwinghen,
Si draghen enen langhen baert.
Haer cleedren die zijn al ontnait.
Een hoedekijn up haer hooft ghecapt,
Tcaproen staet al verdrayt.
Haer cousen ende haer scoen ghelapt.
Wronglen, wey, broot ende caes,
Dat heit hi al den dach.
Daer omme es de kerel so daes:
Hi etes meer dan hijs mach.

Henen groten rucghinen cant
Es arde wel sijn ghevouch.
Dien neimt hi in sijn hant,
Als hi wil gaen ter plouch.
Dan comt tot hem sijn wijf, de vule,
Spinnende met enen rocke,
Een sleter omtrent haer mule,
Ende gaet sijn scuetle brocken.
Wronglen, wey, broot ende caes,
Dat heit hi al den dach.
Daer omme es de kerel so daes:
Hi etes meer dan hijs mach.

Ter kermesse wille hi gaen,
Hem dinct datti es een grave.
Daer wilhijt al omme slaen
Met sinen verroesten stave.
Dan gaet hi drincken van den wine.
Stappans es hi versmoort.
Dan es al de werelt zine,
Stede, lant ende poort.
Wronglen, wey, broot ende caes,
Dat heit hi al den dach.
Daer omme es de kerel so daes:
Hi etes meer dan hijs mach.

Met eenen zeeuschen knive
So gaet hi duer sijn tassche.
Hi comt tote zinen wive,
Al vul brinct hi sine flassche.
Dan gheift soe hem vele quader vlouke,
Als haer de kerel ghenaect.
Dan gheift hi haer een stic van den lijfcouke,
Dan es de pays ghemaect.
Wronglen, wey, broot ende caes,
Dat heit hi al den dach.
Daer omme es de kerel so daes:
Hi etes meer dan hijs mach.

Dan comt de grote cornemuse
Ende pijpt hem turelurereleruut.
Ay, hoor van desen abuze!
Dan maecsi groot gheluut,
Dan sprincsi alle al over hoop,
Dan waecht haer langhe baert.
Si maken groot gheloop,
God gheve hem quade vaert!
Wronglen, wey, broot ende caes,
Dat heit hi al den dach.
Daer omme es de kerel so daes:
Hi etes meer dan hijs mach.

Wi willen de kerels doen greinsen,
Al dravende over tvelt.
Hets al quaet dat zi peinsen.
Ic weetze wel bestelt:
Me salze slepen ende hanghen,
Haer baert es alte lanc.
Sine connens niet ontganghen,
Sine dochten niet sonder bedwanc.
Wronglen, wey, broot ende caes,
Dat heit hi al den dach.

Daer omme es de kerel so daes:
Hi etes meer dan hijs mach.

Deze boerenridders spelen later ook in de Poperingse documenten een rol en de Poperingse boerenridder Thopas in het bijzonder, zal nog door Chaucer apart belachelijk gemaakt worden in zijn Canterbury Tales.

Verhulst schrijft dat het moeilijk is om uit te maken welke gronden de voorkeur van Germaanse immigranten kregen en waarom: vaak zijn de akkers van vroegere Romeinse villae vermeden of gebruikt als grafveld, hoewel de nieuwe Germaanse nederzetting, al of niet gevestigd in een vroeger inheems dorp, niet ver van de villa werd opgericht, meestal in het dal, terwijl de villa op het plateau lag, in puin.

Vermeire is zekerder. Hij stelt: De Franken in het binnenland van Vlaanderen gevestigd, waren oorspronkelijk een volk van vrije boeren en eigenaars. Bij de verovering van het land kreeg het hoofd van elk gezin grond, die hij met zijn kinderen en slaven bebouwde. Maar bij de Saliërs waren de hoeven gewoonlijk te midden der velden verspreid of in kleine groepen verenigd. Rondom elke woning strekten zich de erbij behorende akkers en weilanden uit. Het huis zelf was omringt met een ingesloten hof, waarin kleine van elkaar afgezonderde gebouwen stonden die tot stal, graanschuur, bakoven dienden.
Dit alles is in Vlaanderen tot de huidige dag zo gebleven en thans nog is de Vlaamse hofstede de trouwe afbeelding van de Salische hoeve uit de vijfde eeuw, met dit verschil, dat stenen muren en pannendaken de lemen wanden en strooien daken vervangen hebben.

Het is ook moeilijk op zich om de ouderdom van de Poperingse hoeven na te kunnen gaan, maar we denken dat de Franken zeker de **Lyssenthoek, de Wipperhoek , de Peselhoek en de Edewaertshoek** *gekoloniseerd hebben – de vier hoeken van Poperinghe die langs de huidige Vleterbeek, eertijds de Yper, liggen.*
Bij deze vier hoeken zien we immers de opvolging – beek, hooiweide, couter en/of velden – dreef, weg of straat – typisch voorde Franksiche nederzettingen.
Of hebben de Franken in alle hoeken van Poperinghe nederzettingen gesticht?